



# Beskrivningar av brottsoffer för Grov Kvinnofridskränkning

En kvalitativ innehållsanalys av domar

Kandidatuppsats (SOPA63)

Aktuell termin HT 2020

Handledare: Elisabeth Carlstedt

Socialhögskolan

Isabella Pihl

## Abstract

The purpose of this study was to examine descriptions of plaintiffs in Swedish district court rulings in cases of violations of women's integrities for an in-depth insight into how the image of abused women is constructed in this context. The focus was on: what information about the plaintiffs was deemed relevant to include in the judgments; what characteristics and circumstances of the plaintiffs were described in the texts; and in what way the plaintiff's victim role was constructed in the judgments. The empirical material used was comprised of 10 convictions, obtained from a Swedish district court, having been made public between 2017 and 2018. The data collected was descriptions of plaintiffs, analysed according to a qualitative method incorporating quantitative aspects. The theory employed was Nils Christie's theory about the ideal victim. The results revealed that the plaintiffs were described in accordance with a number of recurring themes which in turn led to the construction of the plaintiff's role and typical character. Among other things, the plaintiff was depicted as a passive character having to explain her choice to remain in a violent relationship. In light of the theory of the ideal victim, the result was further elucidated and increased the understanding of how the plaintiff was regarded as a victim, and with what credibility she was ascribed in relation to society's expectations of an ideal victim. The study concludes that the plaintiff was far from an ideal victim, even though some parts were consistent with several criteria of the theory.

**Keywords:** domestic violence, victimization, Law-system, constructing of victim, ideal victim, plaintiff's victim role

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning</b>	<b>3</b>
1.1 Syfte och frågeställningar	5
<b>2. Tidigare forskning</b>	<b>6</b>
<b>3. Teori</b>	<b>9</b>
3.1 Det idealiska offret	9
<b>4. Metod</b>	<b>12</b>
4.1 Kvalitativ innehållsanalys	12
4.2 Urval	13
4.3 Etiska överväganden	13
4.4 Tillförlitlighet	15
4.5 Metodologiska överväganden	15
4.6 Domens disposition	17
4.7 Bearbetning av materialet	17
<b>5. Analys</b>	<b>19</b>
5.1 Våld och hot	20
5.2 Aktivt handlande, passivitet och benägenhet att söka hjälp	20
5.3 Känslor och inställning till relationen	22
5.4 Sociala nätverk, boende, ekonomi och sysselsättning	26
5.5 Kontroll och underdånighet	29
<b>6. Slutdiskussion</b>	<b>32</b>
<b>7. Referenser</b>	<b>34</b>
Tryckta källor	34
Elektroniska källor	35
Lagrum	35
Bilaga 1	37

# 1. Inledning

Under 2019 anmäldes omkring 84 600 misshandelsbrott i Sverige av vilka 15 200 (18 %) rörde misshandel av en närstående med vilken offret hade eller hade haft en parrelation. De anmälda misshandelsbrott där gärningsmannen är okänd för offret begås i högre grad mot män (66%) jämfört med kvinnor. Bland samtliga anmälda misshandelsbrott mot kvinnor 2019 utgjordes 31% av misshandel av en närstående i parrelation. I de ärenden då misshandel skett vid upprepade tillfällen och/eller i bostaden är det betydligt vanligare att offret är en kvinna. Det finns uppskattningsvis ytterligare ett mörkertal av brott som begåtts i nära relationer och som inte syns i statistiken då det för offret kan vara känsligt att anmäla en närstående person. En ungefärlig fingervisning av mörkertalet uppskattas ligga runt 20 % (Brå, 2019). 2019 avled 16 kvinnor i Sverige på grund av att de utsattes för dödligt våld av närstående (Svensk Kvinnolobby, 2021).

På grund av mäns upprepade våld mot kvinnor infördes 1998 i svensk lagstiftning en särskild brottsrubricering: Lagen om grov kvinnofridskränkning. Lagen beskrivs i SFS 2013:367, BrB 4 kap. 4 a §, Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning:

Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år. Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Våld i nära relationer är ett vanligt och använt begrepp inom socialt arbete i dag då problematiken anses vara av social art (Meeuwisse & Swärd, 2013 s. 310). När våldsutsatta kvinnor behöver hjälp för att lämna mannen hänvisas hon till samhällets skyddsnet och kan komma i kontakt med professionella inom rättsväsendet och socialförvaltningen, som bär det huvudsakliga ansvaret att bistå (SoL 2001:453). Även om våld i nära relationer inte är alla socionomers arbetsområde kommer de flesta som arbetar med socialt arbete någon

gång i kontakt med ett ärende rörande en kvinna som utsatts för våld av sin partner (SOU 2014:49). Socialförvaltningens mottagningar inom områden som barn och familj, missbruksenheten eller ekonomiskt bistånd är alla platser där sådan problematik kan uppdagas under mötet mellan professionell och klient. Att ha kunskaper kring detta är därför viktigt för alla inom socionomprofessionen. Nationellt centrum för kvinnofrid uppger att risken för dödligt våld är som störst när en kvinna försöker lämna en våldsam partner (Nationellt Centrum för Kvinnofrid 2020). I genomsnitt uppskattas att cirka 13 kvinnor varje år avlider på grund av dödligt våld i nära relation (BRÅ 2015:24, s. 22).

Lundgrens et al. (2001) omfångsundersökning *Slagen dam* satte fokus på mäns våld mot kvinnor i Sverige. I undersökningen där 10 000 kvinnor ingick, visades att våldet mot kvinnor i "jämställda" Sverige var utbrett och att det behövs omfattande insatser och mer kunskap om detta fenomen. Hela 46 % av respondenterna hade efter 15 års ålder blivit utsatta för våld, varav 61 % var våld utövat av en närstående man till kvinnan. Denna undersökning har blivit mycket omtalad och är fortfarande relevant, trots att den är över 20 år gammal, då mäns våld mot kvinnor fortfarande är ett stort samhällsproblem. Det är alltså ett stort antal kvinnliga offer som har levt eller fortfarande lever med rollen som våldsutsatt kvinna. En annan undersökning gjord av Lewis et al. (2019) visar att det förekommer en typ av skuldbeläggande av kvinnor som utsätts för våld av sin partner, så kallat sekundär viktimisering. Lewis visar på hur kvinnorna dels faller offer för våld men även också klandras och skuldbeläggs av samhället och att detta är en typ av dubbel bestraffning och dubbelt offerskap. Denna undersökning indikerar att det i dagens samhälle, trots vetskapen om detta utbredda fenomen som belystes så väl i *Slagen Dam* (2001), fortfarande finns stora kunskapsluckor och liten förståelse för våldsutsatta kvinnor.

När en anmälan görs gällande en kvinna som blivit misshandlad av en närstående man och beslut av åklagaren tas att väcka åtal prövas ärendet i domstol. Rättegången resulterar i skrivna dokument som slår fast vad som har hänt, vad de inblandade parterna gjort och inte gjort, samt eventuell påföljd. Jag vill titta på hur målsäganden framställs i domar, detta för att ta reda på om det finns en särskild roll som de utsatta kvinnorna tillskrivs. Jag har valt att titta på fällande domar kring grov kvinnofridskränkning då de ger en inblick i ett annars svårutforskat område. Dessutom bär rättsväsendet på ett sanningsanspråk: I samma stund

som domstolarna slår fast vad som har hänt, vilket också är deras uppgift, gör de anspråk på sanningen. Emellertid är detta en sanning som domstolen är delaktig i att producera, vilket görs genom de frågor som ställs, de sidor som undersöks och hur detta sedan formuleras i det slutgiltiga domskälet och domslutet. Ett problem med detta är att denna sanning lämnas oemotsagd samtidigt som den lämnas som offentliga dokument. Rättsväsendets konstruktion har delvis inflytande på samhället såsom till exempel när journalister hämtar ut underlag och granskar det i media. Nyttan med en ökad förståelse för hur offrets roll konstrueras och med att på så vis urskilja rollen som appliceras på individen, är just att tydliggöra den unika människan bakom varje målsägande och brottsoffer för grov kvinnofridskränkning.

## 1.1 Syfte och frågeställningar

Denna studie syftar till att undersöka hur målsägandens offerskap formuleras i Tingsrättens fällande domar rörande grov kvinnofridskränkning, för en fördjupad inblick i hur bilden av våldsutsatta kvinnor konstrueras i detta sammanhang.

### ***Frågeställningar:***

1. Vilken information om målsäganden har bedömts relevant att inkludera i domarna?
2. Vilka egenskaper och omständigheter hos målsägandena beskrivs i texterna?
3. På vilket sätt konstrueras målsägandens offerroll i domarna?

## 2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras den tidigare forskning som gjorts inom det område i vilket min studie placerar sig. Jag har använt mig av databasen LUBsearch och sökt på olika nyckelord samt avgränsat mig till studier som är peer reviewed vilket innebär att de har blivit referentgranskade av andra forskare innan publicering. Nyckelorden jag har använt är följande: *domestic violence, ideal victim, omformulerat offerskap, mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, kvinnofridskränkning, grov kvinnofridskränkning innehållsanalys+idealiskt offer, victimization, victimization of women, viktimering, offerskap, överlevare, offer, överlevare+offer, att producera människor, relationsvåld, partnervåld.*

I Sara Helmerssons (2007) avhandling *Mellan systemskap och behandling* undersöker hon hur kvinnojourer och kommunala specialenheter arbetar stödjande med våldsutsatta kvinnor. Syftet med avhandlingen är att fördjupa kunskapen kring förståelsen av mäns våld mot kvinnor och hur den kan skilja sig åt mellan de olika hjälpinsatserna och de yrkesverksamma inom området (Helmersson 2007 s. 21). Avhandlingen består av enskilda- samt gruppintervjuer, deltagande observationer, en webbaserad enkät samt analyser av policydokument (Helmersson 2007 s. 33-58). Helmersson kom fram till två dominerande sätt att förstå våld mot kvinnor. Det ena perspektivet är kvinnoemancipatoriskt, vilket betyder frigörandet av kvinnor från underordning och förtryck som bottnar i feminism och systemskap. Det andra perspektivet fokuserar på behandling (Helmersson 2007 s. 123-148). I likhet med Helmersson vill jag belysa ytterligare en av samhällets instanser och titta på tingsrättens förståelse av våldsutsatta kvinnor.

*Slagen dam* (2001) är en rapport som är baserad på en omfångsundersökning av mäns våld mot kvinnor (Lundgren et al. 2001). Brottsoffermyndigheten fick i samband med kvinnofridsreformen i uppdrag av regeringen att göra denna statistiska undersökning 1998. 10 000 kvinnor fick svara på en enkät och svarsfrekvensen blev mycket hög. Rapporten visade att 46 % av kvinnorna hade efter 15 års ålder blivit våldsutsatta av män. Mer än hälften, alltså 56% av alla kvinnor, hade blivit utsatta för sexuella trakasserier och 25% hade blivit utsatta för fysiskt våld efter 15-årsdagen (Lundgren et al. 2001 s. 5-7). Den här

omfångsundersökningen var den första av sitt slag och visar tydligt att mäns våld mot kvinnor är omfattande och att det därmed är ett strukturellt samhällsproblem. Rapporten är därför högst relevant forskning att beakta i relation till min uppsats.

I studien *Secondary Victimization: Domestic Violence Survivors Navigating the Family Law System* (Lang, 2017) undersöktes hur mammor som blivit utsatta för våld i hemmet upplevde konflikten mellan samhällets strävan att bevaka barnets rätt till två föräldrar, samtidigt som de behövde hjälp och skydd mot fortsatt våld av en expartner. Studien föreslår konceptet sekundär viktimisering som ett användbart verktyg för att ge en fördjupad förståelse för kvinnornas upplevelser och erfarenheter av mötet med rättssystemet i ett bredare sammanhang. Sekundär viktimisering är den term som används för att beskriva ytterligare skada och känsla av svek upplevt av offer för traumatiska händelser när de bemöts olämpligt av formella eller informella stödgivare. Det är ett koncept som oftast har använts för att förstå erfarenheterna hos offer utsatta för våldtäkt. Resultatet av studien visade att kvinnorna blev avskräckta från att ta upp frågan om våld i hemmet i sina kontakter med familjerättsliga systemet under separationen. När de trots det tog upp frågan blev de bemötta med misstro och deras motiv blev ifrågasatta och kritiserade, vilket minimerade deras viktimisering. Deras upplevelser indikerar att det kan förekomma sekundär viktimisering inom ramarna för det familjerättsliga systemet.

Joel Chow Ken Q och Robert H. Wallace skriver i artikeln *On Not Blaming and Victim Blaming* om att det finns likheter mellan att inte skuldbelägga sin förövare och att en utomstående skuldbelägger offret (2020 s. 95). Författarna skriver att utifrån den kunskap vi har om någon vi har en relation till, så har vi också en viss kontroll och möjlighet att påverka varandra. Den som skuldbelägger ett offer beskriver samtidigt offret som klandervärd, att denna själv har ansvar för att vara i relationen. Den som skuldbelägger ett offer, skriver författarna, drabbas av en sorts moralisk närsynthet, vilken underbyggs av könsmaktsordning och misogyni, det vill säga kvinnohat. Vidare kopplar författarna moraliskt ansvar till kunskap och kontroll. När offret inte pekar ut och lägger skulden på gärningsmannen ses detta som en avsaknad av moral. Författarna skriver att detta är en intressant interaktion mellan kunskap om våra handlingar visavi kontroll över vad vi gör (Chow Ken Q & Wallace 2020 s. 95-121).



Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem med svåra konsekvenser för kvinnor, skriver Gemma Saez et al. (2020) i artikeln *The Effect of Prescription Drugs and Alcohol Consumption on Intimate Partner Violence Victim Blaming* (Saez et al. 2020 s. 1). Vidare skriver författaren att attityder kring offret har en stor påverkan på förståelsen för och uppfattningen av det här fenomenet. Studien syftade till att utvärdera huruvida offrets användning av alkohol och receptbelagd medicin (prescription-drugs) påverkar skuldbeläggandet av offret, dels utifrån offrets självuppfattning och dennas skuldbeläggning av sig själv, dels utifrån andras syn och skuldbeläggande av offret. Studien visade att kvinnor med alkoholmissbruk i betydligt högre utsträckning utsätts för skuldbeläggning än de utan alkoholmissbruk. Däremot fanns ingen signifikant skillnad mellan de som använde receptbelagd medicin och de som inte använde receptbelagd medicin. På samma sätt fann man att de kvinnor som har ett alkoholmissbruk i större utsträckning skuldbelägger sig själva, jämfört med kontrollgruppen. För kvinnorna som använde receptbelagd medicin fann man ingen sådan skillnad (Saez et al. 2020 s 1-15).

För att sammanfatta den tidigare forskningen som jag har presenterat ovan, så har fokus lagts dels på förekomsten av mäns våld mot kvinnor, hur yrkesverksamma förstår problematiken samt sekundär viktimisering. Dessa är högst relevanta för mitt arbete då de lyfter fram bristande förståelse för kvinnorna och målsäganden i min analys. Det finns dock inte många studier som tydliggör synen på våldsutsatta kvinnor. Vilket förhållningssätt rättssystemet har gällande kvinnor som utsätts för våld av sin partner tycks det inte finnas någon forskning alls om. Detta trots att rättssystemet är en av de viktigaste insatser som hanterar dessa komplexa ärenden och möter de våldsutsatta kvinnorna i en högst sårbar situation. I min studie vill jag minska denna kunskapslucka som jag har hittat inom detta forskningsområde. Sker det en sekundär viktimisering i Tingsrätten? Finns det en rådande föreställning kring målsägandens karaktär?

## 3. Teori

I detta avsnitt kommer Nils Christies (2001) teori om det idealiska offret att redovisas. Jag har utgått från Christies kapitel i antologin *Det motspänstiga offret* (Åkerström & Sahlin, 2001). Med stöd av Christies teori ska jag undersöka på vilket sätt målsägandens karaktär och egenskaper beskrivs i domarna. Nedan beskrivs teorin om det idealiska offret och dess egenskaper.

### 3.1 Det idealiska offret

Nils Christie skriver om det idealiska offret utifrån ett samhällsperspektiv. Christie menar att det i vårt samhälle finns en tendens att gruppera vissa utsatta personer som exempelvis brottsoffer som anses ha mer legitim status än andra offer (Christie, 2001 s. 48-49). Författaren understryker att det finns andra perspektiv och betydelse i ordet offer. Det kan vara ett personlighetsdrag hos en individ som definierar sig som ett offer men det är alltså inte i denna andemening denna teori syftar till. Här granskas förhållandet av ett idealiskt offer mer som ett sociologiskt fenomen på samhälls nivå. Christie menar att han använder termen det idealiska offret för att beskriva hur vissa utsatta individer eller grupper tenderar att i offentlighetens ögon få mer legitimitet och status som offer (Christie, 2001 s. 47). Christie har tagit fram särskilda kriterier för att urskilja huruvida utsatta personer - eller en grupp individer - kan bedömas som idealiska offer. Kriterierna redovisas nedan.

#### 1. *Offret är svagt*

Här menas att vissa grupper av individer anses vara svaga och mer sårbara i vårt samhälle, exempelvis en äldre och/eller sjuk och skör person. Barn och unga personer är ett annat exempel.

#### 2. *Offret har ett legitimt eller respektabelt uppdrag*

Med detta menas att offret har ett respektabelt uppdrag. Exempelvis är personen på väg för att vårda sin sjuka mor, eller på väg att hämta sina barn från förskolan.

#### 3. *Offret är på en oklanderlig plats*

Exempelvis går personen mitt på ljusa dagen på en gata mitt i staden, eller så kanske personen sitter och solar sig i en park när denna drabbas av ett överfall.

#### *4. Offret drabbas av en stor och ond gärningsman*

Personen blir exempelvis rånad av en storvuxen man med onda syften. Ett ont syfte kan till exempel vara att gärningsmannen är ute efter pengar till droger.

#### *5. Gärningsmannen är okänd för offret*

Den här punkten innebär helt enkelt att offret inte känner gärningsmannen sedan tidigare och att de inte har någon relation till varandra.

#### *6. Offret kan hävda sin status som offer*

Här menas att personen själv har resurser och är kapabel att kräva sin status som idealiskt offer. Offret har exempelvis legitimitet och en respekterad roll i samhället och har möjlighet att göra sin röst hörd (Christie, 2001 s. 48-49).

Det idealiska offret skulle således kunna vara en äldre kvinna som är på väg till mataffären för att handla bröd åt sin gamla sjuka far när hon blir överfallen och rånad av en tidigare dömd våldsbrottsling. Här finns flera av punkterna med och därmed kan kvinnan anses ligga nära att bedömas som det idealiska offret (Christie, 2001 s. 48). För att förtydliga tankesättet kring denna teori ytterligare kan man vända på det hela och titta på ett icke-idealiskt offer. Detta skulle kunna vara en man som går ut en lördag kväll tillsammans med en kompis. Mannen blir mycket berusad och börjar bråka med sin kompis vilket resulterar i att mannen blir allvarligt misshandlad. Här finns ett brottsoffer som utsatts för grovt våld men som inte uppfyller någon av kriterierna på listan och kan därmed anses vara ett tydligt exempel på ett icke-idealiskt offer. Offret känner gärningsmannen, att vara på krogen sent på natten kan inte anses vara en helt oklanderlig plats, mannen har gått ut och blivit berusad och detta kan inte anses vara ett respektabelt uppdrag (Christie, 2001 s. 48-49). Sammanfattningsvis kan slutsatsen dras att ju fler kriterier offret uppfyller desto närmare kan denna anses komma att vara ett idealiskt offer.

Christie skriver om verkliga offer och skrämde offer och menar att det idealiska offret sällan överensstämmer med ett verkligt offer (Christie, 2001 s. 57). Idealiska offer är enligt Christie även rädda och så kallade skrämde offer. Verkliga offer är sällan rädda eller skrämde menar Christie. Det vanligaste misshandelsoffret är ofta en utslagen person exempelvis en hemlös man med missbruksproblematik (Christie, 2001 s. 57-59).

Christie skriver om kvinnor och komplexiteten av att kvinnor uppnår materiell självständighet och hur det kan vara motsägelsefullt att kvinnans styrka försvagar auktoriteten som ett idealiskt offer. Vidare säger Christie att den erfarna kvinnan är ett mindre idealiskt offer än exempelvis den unga flicka som blir överfallen och våldtagen av en okänd man. Christie talar även om hur den misshandlade hustrun liksom den prostituerade kvinnan inte är idealiska offer. I det moderna samhället har bilden av det idealiska offret förändrats. Utvecklingen rör sig mot att misshandlade kvinnor blir alltmer lika idealiska offer, men är detta bra? En teori är att genom att bli ekonomiskt oberoende kan kvinnan få lättare att lämna mannen men det kan också öka omgivningens förväntningar på att hon gör det. En ekonomiskt oberoende kvinna som inte lämnar sin misshandlande man blir därför inte ett idealiskt offer (Christie, 2001 s. 49). Christie talar även om en idealisk gärningsman och att om gärningsmannen känner sitt offer är denne inte en idealisk sådan. Vidare menar Christie att ett idealiskt offer behöver en idealisk gärningsman. En kvinna och en man som lever i en relation där det förekommer våld utgör alltså ett icke idealiskt offer och en icke idealisk gärningsman (Christie, 2001 s. 52-54).

Jerome A. Lewis, James C. Hamilton och J. Dean Elmore (2019) har testat användbarheten av Christies teori. Detta genom att göra en empirisk studie vars syfte var att undersöka hur gemene man beskriver ett offer samt hur väl det överensstämmer med Christies konstruktion av det ideala offret. Resultatet visade att bilden av det legitima offret enligt gemene man överensstämde och platsade inom ramen med Christies konstruktion. Lewis, Hamilton och Elmore visar i sin studie att den allmänna uppfattningen i samhället och hur vi människor förstår offer stämmer överens med Christies koncept det idealiska offret (Lewis, Hamilton & Elmore 2019).

## 4. Metod

### 4.1 Kvalitativ innehållsanalys

Den insamlade empirin kommer att bearbetas med hjälp av kvalitativ innehållsanalys och med ett abduktivt förhållningssätt. Med ett abduktivt förhållningssätt finns ingen tydlig hypotes för vad undersökningen kan komma att visa, utan syftet med metoden är att utforska området, samtidigt som man använder sig av en eller flera teorier för att tolka och undersöka materialet (Blom, Morén & Nygren 2006 s. 41,90,91). I en kvalitativ innehållsanalys med ett socialkonstruktivistiskt perspektiv kan materialet analyseras med ett tydligt fokus på beskrivningen av målsäganden och hur detta kan vara relevant i socialt arbete samt sättas i en samhällelig kontext. Med hjälp av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv kan man studera den betydelse som tillskrivs sociala kategorier, såsom kvinnliga brottsoffer, och hur denna betydelse kontinuerligt revideras och reproduceras i exempelvis juridiska dokument (Bryman, 2011 s. 37). En brist med vald metod kan vara att analysen inte är generaliserbar men den kan ändå sättas i en övergripande samhällelig kontext och tillföra en fördjupad förståelse. Valet att använda kvalitativ metod grundar sig på dess styrkor att på djupet närstudera enskilda fall. Genom att titta på dessa enskilda fall är intentionen att få en nyanserad bild av hur målsäganden beskrivs (Bryman, 2011 s. 350,352,353). Med hänsyn till det begränsade omfång som en kandidatuppsats utgör har jag behövt avgränsa min metod på detta vis. Min innehållsanalys är kvalitativ, men med kvantitativa inslag, då jag kommer att koda texten genom att räkna antal förekomster av utvalda teman. Jag bedömer att beroende på i vilken utsträckning teman förekommer, kan det säga något om hur målsägandens roll lyfts fram i domarna. Här menar jag att om någonting tillskrivs målsäganden många gånger påverkar det formandet av offerskap (Boréus & Bergström, 2013 s. 49-50). Då studien syftar till att undersöka vilka egenskaper och attribut som målsäganden tillskrivs, har all information som kan bidra till den bilden analyserats i domarna. Då det inte är relevant för min studie som undersöker vad texten i domen säger om målsäganden, snarare än vem som säger vad om målsäganden, har jag inte tagit hänsyn till vilka dessa olika parter är. All information om målsäganden som sägs av samtliga parter i domstolsärendet har därmed inkluderats.

Valet av att använda mig av kvalitativ innehållsanalys beror även på att domar, som är en del av rättsväsendet och därmed direkt kopplade till lagstiftningen, påverkar och formar samhället och dess normer. Svensk lagstiftning är i många avseenden en utgångspunkt för att bedriva exempelvis socialt arbete och myndighetsutövande (Mattson, 2010 s. 38,39). Troligtvis har domstolens attityder och resonemang vid beslutsfattande en möjlighet att påverka även yrkesverksamma socionomers föreställningar och ståndpunkter.

## 4.2 Urval

Studiens urval av material har samlats från en tingsrätt för offentligt publicerade fällande domar rörande grov kvinnofridskränkning från 2017 och 2018. Valet av tingsrättsdomar framför domar från hovrätten eller högsta domstolen gjordes med tanke på att de som sitter i tingsrätten är lekmän och mer representativa för gemene man och samhället i stort medan de andra två domstolarna främst representeras av jurister. Jag kontaktade en tingsrätt via telefon och begärde ut ett slumpmässigt urval på tio domar och fick sedan dessa domar skickade till mig per mail. Ett förhållandevis lågt antal domar bedömdes som lämpligt för att kunna utföra en kvalitativ innehållsanalys i relation till studiens omfattning. Det möjliggjorde och underlättade studiens syfte att få en djupare förståelse i varje enskilt och unikt fall (Bryman, 2011 s. 502,506).

## 4.3 Etiska överväganden

Etiska dilemman och aspekter kan genom utvald empiri underlätta det etiska övervägandet då domarna är offentliga dokument. I domarna finner man de berörda parternas personuppgifter, vilket mitt arbete inte har något behov av, varför jag givetvis utelämnat dessa.

Vidare kan innehållet i materialet fortfarande vara känsligt och intimt och även om parterna är avidentifierade berör dokumenten människors privatliv. Även om forskningen inte är sådan att etikprövningslagen är aktuell, är det viktigt att tillvägagångssättet och det etiska ställningstagandet utförs på ett sådant sätt att berörda inte löper risk för skada (Vetenskapsrådet u.å.). Kalman och Lövgren (2012) tar upp dilemmat avseende

samtyckeskravet och menar att det dock finns undantag då det gör mer skada än nytta. I ett exempel på detta nämns en person vars ångest och ätstörning försämrades av att ha blivit kontaktad och informerad om att hennes blogg inkluderats i forskning. När forskning berör livets svårigheter är det oerhört viktigt att beakta de känslor som kan återupplivas och drabba personen i fråga och att respektera dennas integritet (Kalman och Lövgren, 2012 s. 101ff). Då valet av område i detta arbete berör just livets svårigheter har jag med beaktande av detta bedömt att anonymiteten är oerhört viktig såväl som att vara särskilt observant, hänsynsfull och neutral vid min analys. Exemplet ovan, avseende flickan med ätstörningen som förvärrades, belyser vikten av att fråga om samtycke och att informera målsäganden, utifall deras delaktighet i mitt arbete skulle vara integritetskränkande, olämpligt samt riskera att personerna i fråga skulle skadas på ett känslomässigt plan. För att säkerställa att parterna anonymiseras beskriver jag ingen person, situation, geografisk plats eller några datum. Istället visar jag en visar en sammantagen bild genom att sammanfoga alla målsäganden till en karaktär.

Bryman (2011) listar fyra etiska grundläggande punkter som ska beaktas vid forskning som rör människor: nyttjandekrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav samt informationskrav. De två etiska principerna samtyckeskravet och informationskravet har i detta fall, som togs upp ovan i föregående stycke, bedömts som olämpliga och ej aktuella för detta arbete. Nyttjandekravet innebär att materialet och den data som samlas in endast får användas för sitt syfte, det vill säga för forskningen i fråga. Konfidentialitetskravet handlar om att samtliga uppgifter rörande personer i högsta möjliga mån ska vara konfidentiella och ej tillgängliga för obehöriga (Bryman, 2011 s. 131,132). Dessa två krav är tillämpliga på detta arbete och kommer beaktas.

I de flesta myndighetsärenden som berör enskilda individer och som innehåller sekretessuppgifter och för de berörda känslig information, som exempelvis ärenden gällande våld i nära relationer, kan det vara problematiskt att utföra en sådan här studie (Vetenskapsrådet u.å.). Detta har beaktats vid mitt val av metod och vid innehållsanalysen av domar, som är offentliga dokument och därmed tillgängliga för allmänheten.

## 4.4 Tillförlitlighet

Kvalitativa metoders tillförlitlighet och trovärdighet är beroende av genomförarens personliga egenskaper, förförståelse och förmåga till objektivitet vid bearbetandet av materialet. Som utförare av denna studie kommer mina personliga erfarenheter och kunskaper ge en förförståelse och påverka resultatet. Det är omöjligt att presentera en studie med ett resultat som i alla avseenden är objektiv och neutral då jag som undersöker är en person som gör en analys och tolkar informationen i studiematerialet med de redskap och förmågor jag som individ besitter. För att minimera effekten av min personliga inverkan i studien och främja resultatets tillförlitlighet krävs det en ständigt självkritisk analytisk förmåga och ett flexibelt ifrågasättande och skiftningar mellan olika perspektiv. Min utgångspunkt och min förförståelse har jag som kvinna och socionomstudent, som handläggare av ekonomiskt bistånd samt även som privatperson med tidigare livserfarenheter som berör området. Att ha en viss förförståelse kan vara fördelaktigt för studien, men med detta följer, enligt Bryman (2011), även en risk att förlora objektivitet i analysen och därmed sänka studiens tillförlitlighet och trovärdighet. Dock är detta en utmaning som inte kan undvikas vid valet av kvalitativa metoder och innehållsanalyser, varför det är viktigt att ständigt reflektera över sin inverkan och bibehålla en viss distans genom hela arbetsprocessen (Bryman, 2011 s. 43,44,453,67,368).

## 4.5 Metodologiska överväganden

En alternativ metodansats hade varit att välja kvantitativ metod. Renodlad kvantitativ forskning påbörjas utifrån en teori och en hypotes. Därefter väljs undersökningstyp och undersökningsinstrument för insamlingen av data som sedan samlas in numeriskt innan den bearbetas och analyseras. Resultatet och slutsatser formuleras avslutningsvis. Kvantitativ metod är till skillnad från kvalitativ metod generaliserbar och en kvantifiering av insamlade data och prövning av valda av teorier och hypoteser. (Bryman, 2011 s. 151,40,41).

Istället för min valda metod hade jag i denna studie kunnat utgå från en kvantitativ innehållsanalys. Kanske hade man också kunnat ta fram teorier och då istället utgå från ett rent deduktivt synsätt. Antalet domar skulle då utökas och ligga kring 100 domar. Urvalet



skulle ske i likhet med min kvalitativa metod, däremot skulle jag behöva kontakta flera olika domstolar och kanske använda mig av ett kodningsprogram (Borés & Bergström, 2013 s. 51)

Ett alternativt syfte, om denna metod skulle användas, skulle kunna vara att undersöka ordval och frekvens av vissa ord kopplade till rollen som målsäganden i domar om grov kvinnofridskränkning. Här skulle jag koda ord och frekvenser som bedömts relevanta, betydelsefulla och värdeladdade för att testa mina hypoteser. Relevanta områden skulle kunna beröra kvinnornas personliga egenskaper, ekonomi, livssituation, utbildning och arbete, hälsa och mående. Exempelvis vore det intressant att undersöka om det förklaras eller ifrågasätts varför kvinnan inte lämnat relationen eller varför kvinnan stannat kvar i relationen. Vilket skulle kunna besvara en möjlig hypotes att det finns en tendens i samhället att lägga visst ansvar på den våldsutsatta kvinnan och att det finns en förväntan på kvinnan att hantera situationen genom att lämna relationen, vilket i sig förflyttar fokus och ansvar från förövaren till offret. Beroende på IT- utrustningens kapacitet och möjligheten att sälla ut relevant data kring målsäganden skulle det vara lämpligt att välja ut delar av domarna så som målsägandes förhör. I ett större arbete skulle det också vara intressant att se till både målsäganden och den tilltalades roller och jämföra dessa. Begränsningarna i kvantitativ metod är just att det är ett deduktivt synsätt. Det faktum att jag själv är en del av samhället och påverkas av dess normer skulle därför kunna påverka mina val av hypoteser. Risken med ett deduktivt synsätt är att jag hade kunnat reproducera den bild jag själv valt att se.

Mitt mål med denna studie är att få en djupare förståelse och tydliggöra hur bilden av våldsutsatta kvinnor konstrueras idag, på ett så neutralt sätt som möjligt. Detta görs dock bäst med en kvalitativ metod då jag på djupet kan analysera och tolka texten på ett mer nyanserat sätt. Med en kvalitativ innehållsanalys kan jag utläsa nya mönster och läsa in undermeningar och samtidigt lyfta ut enstaka ord i texten. Även detta arbetes omfattning är mer lämpligt att göra i en lite mindre skala med tanke på avsatt tid och resurser.

## 4.6 Domens disposition

På domens första sida framgår personuppgifter om de berörda parterna. Till dessa hör tilltalad, dennes offentliga försvarare, åklagare, målsägande och målsägandebiträde. Därefter kommer domslut, vilket tar upp följande punkter: Det brott som den tilltalade dömts för, påföljd såsom frivård, övervakare, skadestånd, häktning mm. Efter detta kommer en rubrik om avgift till brottsofferfonden och avslutningsvis ersättning till advokater. Därefter följer yrkanden i vilka åklagarens och målsägandens begäran presenteras samt den tilltalades inställning till dessa. Sedan kommer domskälen och därefter inställning och utredning av skuldfrågan. Vidare följer bakgrunden till målsägandens och den tilltalades parförhållande. Sedan lämnas parternas berättelser där de talar relativt fritt om vad som har hänt. Turordningen kan växla. Här lämnas också eventuella vittnesmål som antingen stödjer eller motsäger de olika utsagorna. Avslutningsvis lämnar tingsrätten motiveringar och ställningstaganden till utsagorna och redogör för vilka åtalpunkter som är styrkta eller ej. Därefter följer en repetition av de rekvisit som ställs upp i 4 kap. 4 a § 2 och huruvida dessa är uppfyllda eller inte. Sedan följer påföljd, eventuellt beslut om fortsatt häktning, eventuella skadestånd och hur man överklagar. Efter detta finns olika bilagor, som exempelvis stämningsansökan, skadeståndsanspråk och eventuell plan för behandlingshem.

## 4.7 Bearbetning av materialet

Domarna samlades in och en första genomgång av materialet gjordes. Detta för att få en övergripande bild av innehållet och se om eventuella gemensamma nämnare och kategorier av något slag kunde skönjas. Jag valde att påbörja min analys vid rubriken ”Yrkandet m.m.” och att stanna innan avslutande motivering och brottsrubricering. Detta eftersom jag bedömt att berättelsen om målsäganden ryms inom detta utvalda avsnitt, medan efterföljande stycken endast är riktade till den tilltalade. Jag valde bort samtliga bilagor samt åtalpunkterna, för även om de berör målsäganden så handlar de inte om målsäganden och kan därför inte besvara studiens frågeställningar. Jag har undersökt vad som sägs om

målsäganden i domarna. Jag har granskat allt textmaterial som berör målsäganden. Detta för att försöka få en övergripande men även detaljerad bild och därigenom hitta mönster i hur målsägandens roll produceras och framställs i domar. Därefter påbörjades kodningen av materialet. Ord, meningar och stycken lyftes ut och delades in i grupper. Kategoriernas mönster och teman som uppdagades efterhand påverkades både av vald teori samt styrde analysens inriktning och fördjupning genom ett abduktivt förhållningssätt (Bryman, 2011 s. 505,506).

I inledande skede tänkte jag mig en renodlad kvalitativ analys, men ganska snabbt upptäckte jag att mitt kodschema formades allt mer till ett kvantitativt sätt, av gemensamma benämningar, ord och tillskrivelser till målsäganden. Detta skriver Boréus och Bergström (2013) om i kapitlet om innehållsanalys. Författarna diskuterar skillnaden mellan kvalitativ och kvantitativ analys och menar att skiljelinjen är svag. Ibland är det svårt att välja det ena eller det andra tillvägagångssättet, men det är inte heller nödvändigt (Boréus & Bergström, 2013 s. 50-51). Detta bar jag med mig när jag påbörjade mitt arbete och prövade mig fram till det kodschema som jag använder som verktyg i min innehållsanalys. Under arbetets gång har jag fått ändra och testa mig fram till ett kodschema och ett upplägg och tillvägagångssätt som på ett tydligt sätt lyfter fram det jag vill undersöka. Jag har gjort så kallade testanalyser av delar i materialet samt dubbelanalyser för att testa mitt kodschema och kontrollera huruvida min teknik ger ett likvärdigt resultat. För att ytterligare testa kodschemat bad jag en utomstående person göra en kodning på en av domarna, dennes resultat blev likvärdigt och överensstämde med mina resultat, vilket visade att kodningen jag tagit fram fungerade (Boréus & Bergström, 2013 s. 50-62).

Det var en utmaning att skilja på information som rörde själva gärningarna och brotten mot målsäganden, som ibland inte uttalat riktades mot målsäganden, utan istället lyfte fram den tilltalades handlingar. Här fick jag avväga varje enskilt stycke mycket noga för att inte missa information om den målsägande. Jag valde att ta med all text där den målsägande nämns med *namn*, eller som ”*hon*”, ”*hennes*” eller ”*målsägande*”. Ett exempel för att tydliggöra detta är att jag har valt att ta med en text som lyder ungefär så här: ”Hon satt på sängen i sovrummet när han slog henne på benet” medan jag valt bort meningar som lyder:

”Han säger att han slog två gånger”. Jag har valt att göra på detta sätt för att det sista citatet inte nämner något direkt om målsäganden medan det första citatet berör målsägandens kroppsliga positioner. Under analysen växte en kategori fram gällande just beskrivningar av målsägandens fysiska positioner, varav majoriteten av dem var sittandes och liggandes. Detta var en intressant upptäckt då det säger något om hur ett offret förhåller sig till gärningsmannen under själva brottet. Under min analys har jag medvetet skiftat mellan domarna för att få ett så jämnt och neutralt resultat som möjligt och minimera risken för att min dagsform och fokus inverkar på resultatet (Boréus & Bergström 2013 s. 50-60). När jag ringat in aktuell text har jag vidare använt mig av siffror för att kategorisera innehållet och dela upp informationen i olika teman. Inledningsvis fick jag väldigt många olika kategorier och efterhand började jag se ett mönster av återkommande kategorier som jag sedan kunde föra samman i olika teman. Under min analys och tolkning framkom totalt 39 olika temagrupperingar (se bilaga 1). Utifrån dessa skapade jag 5 teman som jag presenterar i min analys och sätter i relation till aktuella teorier.

## 5. Analys

I detta avsnitt följer min analys av empirin. För att återkoppla till mina frågeställningar ska jag besvara vilken information om målsäganden som bedömts vara relevant att inkludera i domarna, vilka egenskaper hos henne som beskrivs i texterna samt på vilket sätt hon konstrueras som ett offer i domarna. I min analys kommer jag att referera till de tio målsägande som en och samma karaktär. Det är alltså en ihopbyggd karaktär av samtliga målsägande i domarna. I utdragen av citaten från domarna har jag av etiska skäl valt att omvandla samtliga namn till aktuella beteckningar som exempelvis tilltalad och han, målsäganden och hon samt väninnor, mor, far och barn. Analysen är uppbyggd utifrån fem olika teman. Dessa teman går av naturliga skäl in i varandra, då vissa ämnen berör och återkommer i mer än ett tema. För att flexibiliteten i analysen inte ska förhindras och för att få en djupare förståelse då detta är ett komplext område har jag valt att göra på det här sättet.

### 5.1 Våld och hot

I min textanalys har jag avgränsat mig genom att inte fördjupa mig i våld och hot som bildade det största temat, eftersom det inte hjälper mig att besvara min frågeställning. Jag kommer dock beröra temat då det är det huvudsakliga området i domarna och en stor del av min analys. Däremot har jag bedömt att det inte tillhör målsägandens karaktär. Jag förstår detta som att det snarare tillhör gärningsmannens karaktär och det han har gjort mot henne. Jag valde ändå att ha med dessa kategorier, vilka även ses närmare i bilaga 1, då jag undersöker bilden av målsäganden i sin helhet.

### 5.2 Aktivt handlande, passivitet och benägenhet att söka hjälp

Målsäganden beskrivs i domarna främst som passiv med ett lågt aktörskap, vilket jag menar visas på följande sätt. Hennes aktörskap är sammanfattningsvist svagt då antalet aktiva handlingar i relation till passivitet och icke-agerande är lågt (se bilaga 1). Antalet handlingar som har utförts av övriga inblandade i målet är däremot stort. Den tilltalade står för merparten av dessa handlingar, men även andra inblandade, såsom anhöriga, familj och

vänner är aktiva. Detta kan yttra sig i att de exempelvis kontaktar polisen eller hämtar eller lämnar målsäganden. Detta tolkar jag i min analys som att målsägandens handlingskraft beskrivs som låg. Ett exempel på det ses i nedan citat.

Kollegorna sa att hon måste anmäla honom och att om hon inte gjorde det skulle de kontakta polisen. Hon ville ändå inte göra någon anmälan utan har uppgett att hon hoppades på att allt bara skulle rinna ut i sanden (TR dom nr 8).

I Christies teori om det idealiska offret finns ett kriterium där offret framstår som svagt (2001 s. 48-49). I min empiri avbildas målsäganden alltså som icke handlingskraftig och hennes aktörskap som förhållandevis svagt. Christie skriver vidare att offret ska vara kapabel och ha styrkan att hävda sin status som det ideala offret (2001 s. 48-49). I domarna nämns målsäganden oftast inte som den som har anmält, hon beskrivs inte heller som den som har satt stopp eller sagt ifrån. I ett av citaten beskrivs att hon inte ens uppsöker sjukvården för sina skador.

Hon berättade inte om det som hänt för någon. Hon sökte inte sjukvård eller anmälde händelsen till polis (TR dom nr 2).

Det nämns även ofta att det är vänner och familj, istället för målsäganden, som slutligen anmäler. Offret beskrivs som att hon vill hålla masken utåt och inte berätta för omgivningen vad som hänt. Hon försvarar relationen och hoppas på att det ska bli bättre. Hon berättar visserligen om kränkningar, men det sker främst i samband med att annan person har anmält och när ärendet hos polisen redan tagit fart. Jag bedömer det som att domstolen inte lyfter fram styrkan hos offret, utan snarare understryker offret som oförmögen att agera och skydda sig själv. Att hålla masken inklusive att inte vilja anmäla är också någonting som kan också tolkas som en aktiv handling utförd av kvinnan för att skydda mannen och för att deras förhållande ska fortgå. Detta beskrivs i följande citat.

När hennes väninna sa att hon borde ringa polisen sa hon att hon inte ville, varpå väninnan sa att hon själv skulle ringa och att målsägande sen skulle säga sanningen (TR dom nr 3).

Det är intressant att målsäganden framställs som icke-benägen att berätta för anhöriga om sin situation, samtidigt som familj och anhöriga ofta beskrivs som de som anmäler. Jag tänker att det är lite motsägelsefullt då målsäganden uppenbarligen gjort familjen uppmärksam på situationen och kanske därmed varit medvetet och indirekt pockat på familjens uppmärksamhet för att få hjälp. Intressant är även att målsägandens ovilja att anmäla nämns många gånger, samtidigt som det framgår att målsäganden ofta dokumenterar sina skador, vilket skulle kunna indikera att målsäganden planerar att anmäla. Följande citat är ett av flera exempel på hur kvinnan sparar bevis i form av fotografier inför framtida konfrontation.

Hon började ta bilder av sina skador när hon kände att våldet skulle eskalera. Hon tog bilderna för att hon var rädd att ingen skulle tro henne annars (TR dom nr 8).

Bland de faktiska handlingar som utförs av målsäganden är majoriteten sådana som visar en handlingskraft som kanske inte kan anses vara av positiv art. Dessa handlingar berör konflikter och våld, exempelvis beskrivs att målsäganden är kontrollerande, slåss och bråkar samt är aggressiv mot sin partner. Här framkommer en tydlig handlingskraft, men det handlar inte om det som Christie skriver om, en legitimitet att hävda sin status som offer, utan tvärtom är målsägandens handlingar vare sig respektabla eller legitima, vilket stämmer dåligt överens med bilden av ett idealiskt offer (2001 s. 47-48). I vissa fall beskrivs målsägandens missbruksproblematik och psykiskt instabila tillstånd. Detta är inte heller förenligt med ett idealiskt offerskap. I följande citat tycker jag mig se att målsäganden lyfts fram som medveten om sitt eget ansvar och påverkan av situationen hon hamnat i, vilket jag bedömer visa på ett visst dömande av kvinnan.

Målsägandens berättelse präglas i hög grad av självrannsakan såvitt gäller den situation som hon försatt sig själv och sin dotter i genom sitt missbruk samt kluvenhet beträffande hennes känslor för tilltalad (TR dom nr 9).

Detta uppfattar jag inte ha någon relevans i domstolens uppdrag utan mer syfta till att lyfta fram målsäganden som ett mindre idealiskt offer. I följande korta citat tycker jag mig se just detta tydligt, speciellt då det inte följde vidare diskussion som motiverade denna notering gällande målsäganden.

Målsägande missbrukar narkotika och har psykiatriska problem (TR dom nr 5).

### 5.3 Känslor och inställning till relationen

I empirin lyfts målsäganden fram vid ett flertal tillfällen som kär och förälskad i sin partner och förövare. Det visas bland annat i detta citat.

Tilltalad var svartsjuk och kontrollerande. Hon tyckte till en början att det var lite mysigt att han fanns där för henne... dessemellan har det varit väldigt kärleksfullt. Det var då äkta kärlek... hon hade ju träffat sin drömprins (TR dom nr 10).

Att känna kärlek tolkas generellt som en positiv känsla men i detta sammanhang skulle det istället kunna tolkas som en beskrivning som påvisar målsägandens beroendeställning, svaghet och utsatthet. Men det skulle även kunna tolkas som en förklaring till varför målsäganden stannat kvar i den destruktiva relationen. I följande två citat ser vi dels förälskelsekänslor och dels förståelse och hopp om förändring hos målsäganden.

Dessutom var hon länge förälskad i honom och hoppades att allt skulle vända till det bättre. Det finns enligt tingsrätten ingen anledning att ifrågasätta dessa förklaringar (TR dom nr 6).

Varje gång han slagit henne bad han sedan om förlåtelse och ångrade sig. Hon trodde ju verkligen att det skulle bli bättre (TR dom nr 1).

I min analys har det framkommit vissa kategorier som indikerar att det ligger en outtalad förklaringsbörda på målsäganden gällande varför målsäganden inte lämnat tidigare. När det återkommande redovisas varför hon inte lämnat tolkar jag det som att det är en outtalad bakomliggande fråga som besvaras i domarna. Att förklaringarna återges blir även en indikator på att en viss förklaringsbörda vilar på målsäganden. Detta menar jag syns i bland annat följande citat.

Det är klarlagt att parterna har haft ett stormigt förhållande, att hon inte velat avsluta förhållandet med honom utan hoppats att allt skulle bli bra. Hon har även medgett att hon skickat sms till honom där hon inte uttalat sig på ett trevligt sätt (TR dom nr 3).



Nationellt centrum för kvinnofrid uppger att kvinnor löper störst risk att bli dödade när de är i skedet att lämna sin våldsamma partner (Nationellt Centrum för Kvinnofrid 2020). Detta är inte någon ny okänd statistik, varför jag tänker att det är anmärkningsvärt att målsäganden trots detta förväntas förklara varför hon inte bara går eller varför hon stannade kvar. Denna förklaringsbörda eller kanske intresset för målsägandens villighet att stanna kvar i relationen kan skönjas i upprepade beskrivningar av hennes skäl till att stanna kvar, vilket kan ses i citaten ovan. Ytterligare skäl som återkom i materialet var att hon inte ville lämna relationen eller att hon ångrade sig och gick tillbaka. I det första citatet nedan beskrivs hur målsäganden ångrar sig gällande en anmälan. I det andra citatet ser vi att målsäganden anmäler för barnens skull.

Hon har också flera gånger velat ta tillbaka anmälan men det har inte gått (TR dom nr 10).

Hon kände att hon var tvungen att polisanmäla honom efter den här händelsen. Han gick över en ny gräns när han misshandlade henne inför barnen (TR dom nr 2).

I en av domarna skriver tingsrätten dock följande vilket dels visar på en medvetenhet om att det inte är lätt att lämna i sådana här situationer, samtidigt som det finns ett behov att förklara beteendet.

Enligt tingsrätten är det inte motsägelsefullt att hon inte valde att lämna honom eftersom det inte är ett ovanligt beteende i en sådan situation (TR dom nr 8).

Det framkom även att hon var medveten om att det hon utsattes för var fel, men att hon ändå stannade kvar. Att hon inte hade insikt om att det våld hon utsattes för var fel eller att hon inte förstod att hon förtjänar bättre var andra anledningar till att hon inte lämnade relationen. Ett tydligt exempel på det syns i citatet nedan där målsäganden blivit nedtryckt och manipulerad av sin man.

Hon har blivit nedtryckt av honom och hur han har behandlat henne. Till sist har hon trott på allt han har sagt. Hon har inte haft någon annan att prata med. Han har sagt till henne att hon förtjänar att bli slagen och tillsist trodde hon på honom (TR dom nr 4).

I Christies teori om det idealiska offret är ett av de 6 kriterierna att offret inte känner sin gärningsman. Här är det uppenbart att denna punkt inte kan uppfyllas då det istället är i

princip det motsatta då offret och gärningsmannen har en nära kärleksrelation. När det gäller grov kvinnofridskränkning så är detta kriterium inte möjligt för offret att uppfylla då det ingår i lagtextens lydelse att offer och gärningsman har eller har haft en äktenskapsliknande relation (Grov kvinnofridskränkning (1962:700)). Det är därför från första början omöjligt för en målsäganden, när det gäller denna brottsrubricering, att uppnå status som ett optimalt idealiskt offer. Varför ett idealiskt offer inte bör känna sin gärningsman handlar enligt Christie om att offret inte ska kunna klandras utan framstå som oskyldig och oförmögen att påverka eller hindra att situationen uppstod. Exempelvis kan detta återigen avspeglats i analysresultatet då skälen till varför kvinnan blev förälskad i mannen eller varför hon gick tillbaka till honom tycks vara frågor som domstolen gärna vill besvara, vilket skulle kunna tyda på viss kategorisering av målsäganden som ett icke-idealiskt offer. Jag funderar kring huruvida målsägandens nära relation till gärningsmannen distanserar densamma från att vara ett idealiskt offer. Det jag menar är att ju längre hon är från honom desto närmare är hon att vara ett idealiskt offer. Kan det vara så att ju mer målsäganden framställs som benägen att stanna vid sin mans sida och ju mer förälskad målsäganden uppges vara, desto mindre bedöms hon vara ett idealiskt offer? Om man tänker så, har resultatet i min analys gällande målsägandens inställning till relationen tydligt lyfts fram som ett icke idealiskt offer.

Under analysen gällande målsägandens känslor reflekterade jag över vad som inte står i domarna och vad som skulle kunna stå i domarna och hur avsaknaden av detta även säger något. Det visar sig tydligt när det kommer till målsägandens känslor och upplevelser, då negativa känslor beskrivs med undantag och det endast finns enstaka markeringar som syftar på målsägandens förälskelse och romantiska känslor gentemot tilltalad. Känslorna som dominerade var rädsla och sorg. Christie skriver om skrämda offer och hur dessa rädda offer är mer ideala offer än offer som inte är skrämda offer. Att målsäganden beskrivs som rädd och skrämmd skapar således en förenlighet med det ideala offret ur detta perspektiv. I empirin beskrivs denna rädsla främst i ord som just rädd men även i form av andra vanliga ord som skräckslagen, dödsångest, skakad och panik. Den andra dominerande känslan sorg beskrivs ofta i form av att målsäganden är ledsen, gråter eller är förtvivlad. Analysen hade en stor kvantitet av negativa känslor som kan ses närmare i bilaga 1. Nedan följer ett urval av representativa citat gällande målsägandens känslotillstånd.

När de kom tillbaka till arbetet var hon jätteledsen och grät. En kollega märkte det (TR dom nr 10).

Hon har sagt att det var obehagligt och att hon blev rädd. Inte heller beträffande denna händelse kan åtalet bifallas (TR dom nr 9)

Hon minns det som igår eftersom hon redan hade ont i fingret. Hon var så arg frustrerad och ledsen (TR dom nr 10).

Sammanfattningsvis målas en bild upp av en känslomässigt utsatt person som har utstått ett stort lidande. Samtidigt syns en oförståelse och ett ifrågasättande kring målsägandens val att utstå detta lidande, som om vore det ett frivilligt sådant. Återigen kommer jag under min analys fram till att det finns en form av motsägelser kring karaktären och att denna form av våld ibland tycks vara svårgripbart för utomstående och att dynamiken i dessa relationer är komplicerad.

## 5.4 Sociala nätverk, boende, ekonomi och sysselsättning

Ytterligare ett tema som tog form under min analys var mer målsägandens praktiska levnadsförhållanden såsom boendeformer, försörjning, sociala relationer och arbete. Målsäganden har i domarna en hel del sociala kontakter såsom väninnor, föräldrar, barn, och syskon. Målsäganden beskrivs som heltidsarbetande med ett undantag då hon studerar. I två av tio fall saknar hon sysselsättning och har då även en missbruksproblematik. Målsäganden beskrivs aldrig som arbetssökande. Målsäganden beskrivs ofta ha någon kontakt med psykiatrin eller kurator och/eller sjukvården. Målsäganden har utöver arbete inga andra sysselsättningar eller hobbies och beskrivningar om aktiviteter är främst förknippade med vardagssysslor och umgänge med väninnor som exempelvis cafébesök. I följande citat lyfts målsägande fram som arbetande men också samtidigt kontrollerad av tilltalad.

När hon började arbeta på företaget blev han åter mer svartsjuk och kontrollerande. Han tyckte att hon arbetade för mycket och gillade inte att hon hade huvudsakligen manliga kollegor (TR dom nr 2).

Christie skriver om hur det idealiska offret har ett respektabelt uppdrag (2001 s. 48-49). I min analys har jag inte hittat något specifikt sådant exempel men det finns en tendens att lyfta fram målsägandens omhändertagande av både sin partner och barn, vilket skulle kunna anses vara legitimt och respektabelt i sig. I följande citat målas en bild av en mycket utsatt kvinna som är rädd och kämpar för att komma undan en ond gärningsman, samtidigt som hon håller i sitt barn och försöker skaffa hjälp.

Hon höll dottern i ena armen och höll för låset med den andra armen. Hon fick panik och tänkte att hon inte skulle komma ut levande från hemmet. Hon skickade ett sms till sin väninna. Hon skrev till sin väninna att han skulle döda henne. Hon använde den hand som hon höll sin dotter med för att skriva sms-meddelandet (TR dom nr 4).

I ovan nämnda citat tycker jag mig se att flera kriterier gällande ett idealiskt offer är uppfyllda. Dels är hon ett skrämt offer, en mamma med ett litet barn kan anses vara ett svagt offer. Hon utför en respektabel handling då hon skyddar sitt barn och gärningsmannen framstår som våldsam och ond. I materialet återkommer alltså vissa beskrivningar av målsäganden som en person med goda handlingar och motiv och dessa beskrivningar gör henne mer förenlig med ett idealiskt offer. Nedan följer citat som lyfter fram målsägandens omhändertagande och moderliga roll.

Hon har känt målsägande länge och hon har alltid varit som en förebild för henne (TR dom nr 1).

Hon försökte få honom att gå och prata med någon (TR dom nr 2).

De bestämde att hon skulle komma med dotterns fotbollskläder på morgonen...Hon började sitt arbete vid 11 på lördagen (TR dom nr 2).

I materialet framkommer att målsäganden i majoriteten av fallen försörjer familjen med ett undantag där målsäganden istället försörjs av sin partner. Detta var något jag själv reflekterade över och noterade att det av någon anledning förvånade mig. Kanske hade jag en föreställning som påverkats av hur mäns våld mot kvinnor ofta kopplas till ett ekonomiskt våld och kontroll och kvinnans beroendeställning till mannen. Följande citat visar ett exempel på hur målsäganden är ekonomiskt bärande.

Han var asylsökande när de träffades och hon har hjälpt honom och försörjt honom. Det gjorde inget att han inte hade pengar hon ville bara ha en bra man och ett lugnt liv (TR dom nr 1).

En intressant diskussion som Christie för är gällande kvinnans frigörelse och hur hon i modern tid blivit alltmer ekonomiskt och materiellt självständig vilket påverkar kvinnans offerstatus vid hustrumisshandel. Christie menar att i takt med att kvinnan blir alltmer materiellt självständig ökar även möjligheterna för kvinnan att lämna sin våldsamma man, vilket i sin tur ger kvinnan ett eget ansvar att lämna. Det bör därför enligt Christie kanske inte vara eftersträvansvärt att dessa våldsutsatta kvinnor ska uppnå legitimitet som det ideala offret. Sett ur det perspektivet resulterar i att när målsäganden skildras som arbetande och självförsörjande uppstår ytterligare innebörd. Målsäganden beskrivs som jag visat på i tema 2 sällan som handlingskraftig men när denna väl beskrivs som handlingskraftig och förmögen att försörja sin familj är detta något som enligt Christie minskar kvinnans offerstatus och ökar ansvaret på kvinnan att själv lämna sin partner. (Christie 2001 s. 50-53).

Vidare kan man titta på ett annat kriterium som är intressant, nämligen att offret enligt Christie ska kunna anses vara på en oklanderlig plats (2001 s. 47ff). Att vara i sitt hem där man ska få vara trygg är i allra högsta grad oklanderligt, men samtidigt lyfter domarna fram förväntningar på att målsäganden borde ha gått. Finns det då en undermening angående att offret inte lämnat platsen och relationen och att detta därmed är klandervärt? I min analys, främst i tema 3, framgår det tydligt att det finns förväntningar på kvinnan och en förklaringsbörd som ligger hos henne om varför hon stannar i relationen. Att hemmet är en oklanderlig plats och därmed höjer målsägandens status som offer kan alltså samtidigt vändas på och istället anses som klandervärt då målsäganden väljer att bo med sin gärningsman. Det är motsägelsefullt och därmed svårt att bedöma huruvida kvinnans boendesituation gör henne utsatt och svag eller klandervärd.

Det sociala nätverket som beskrivs i empirin är främst målsägandens väninnor, hennes föräldrar och barn. Även kollegor, syskon och terapeuter förekommer. Målsägandens nätverk framstår som stödjande och som de som anmält till polisen och hjälpt henne, eller försökt att hjälpa henne från hennes våldsamma partner.

Hon visste inte om att hennes pappa och hans sambo hade polisanmält honom. En dag ringde en kvinna från polisen till henne. Hon sade till polisen att han inte hade använt något våld mot henne (TR dom nr 2).

Väninnan krävde att hon skulle göra en polisanmälan (TR dom nr 3).

Hon skrev något i stil med att hon inte kunde andas, att hon skulle dö samt ” ring ambulans”....En stund senare kom ett sms i vilket hon bad om ursäkt för det fall om hon gjort sin väninnan orolig (TR dom nr 5).

Det är intressant att se i citaten ovan hur målsäganden beskrivs motarbeta anhörigas hjälp. Detta är även citat som tydligt kan kopplas till målsägandens motvillighet att lämna relationen som nämndes tidigare i tema 2 och 3. I kapitlets avslutande citat beskrivs hur målsäganden får ett ultimatum och väljer sin partner före sin familj. Här tänker jag att det är intressant att det skrivs att hon valde honom, istället för exempelvis han tvingade henne att bryta med sin familj, vilket jag tänker kanske skulle kasta ett annat ljus över målsäganden.

När han krävde att hon skulle välja mellan honom och hennes familj, valde hon honom (TR dom nr 3).

## 5.5 Kontroll och underdånighet

Med undantag för Tema 1 rörande hot och våld, är detta tema gällande underdånighet och kontroll det mest omfattande. Målsäganden framstår i samtliga domar och genomgående i materialet som kontrollerad, förtryckt och isolerad. Hon beskrivs ofta som osäker, svag och underlägsen. Även de fysiska positioner som målsäganden beskrivs vara i är nästan uteslutande sittande och liggande ställningar, exempel kan ses i citatet nedan.

En gång tvingade han henne att ligga på sängen och tryckte ner hennes gravida mage hårt mot sängen och det var oerhört obehagligt och gjorde mycket ont (TR dom nr 1).

Temat kontroll som är omfattande indikerar den tilltalades onda avsikter, vilket kan kopplas till Christies beskrivning av att det idealiska offret har blivit utsatt för en ond gärningsman (2001 s. 48-49). Samtidigt är inte det här det tydligaste exemplet på en stor ond man som

dyker upp från ingenstans och överfaller sitt offer, som Christie beskriver det. Men även om det inte är ett tydligt exempel på detta kriterium så finns det absolut en ond gärningsman, det är bara en annan typ av situation. I följande citat belyses en sådan sida hos gärningsmannen.

Tilltalad blev som förbytt och började anklaga henne för att vara besatt av djävulen. Efter misshandeln tog han fram en kniv, höll den precis framför henne och hotade att hugga henne om hon inte sökte hjälp på "psyket". Han tvingade också henne att gå ut i solljuset för att fördriva djävulen....På balkongen tände han också eld på ett kuvert och höll det bakom hennes rygg. Allt detta upplevde hon som mycket kränkande och hon var rädd för att tilltalad skulle skada henne med kniven eller kasta ut henne från balkongen, som var på fjärde våningen (TR dom nr 9).

Underdånigheten och utsattheten hos kvinnan är tydlig vilket jag bedömer skapar ett svagt offer, vilket är det första av Christies kriterier. I citat ovan visas hur målsäganden kränks och trycks ner av den tilltalade både psykiskt och fysiskt, tilltalad framstår här tydligt som en ond och farlig gärningsman. I nästa citat syns en liknande ond karaktär som kontrollerar och härskar över målsägande.

När de var i sovrummet sade hon till honom att det kändes som att hon levde i ett fängelse. Han svarade henne att hon skulle få känna på hur det var i ett fängelse. Han tog hennes telefon och gick igenom den. Han lämnade inte tillbaka den till henne (TR dom nr 2).

Han kunde ringa henne 10-12 gånger under en arbetsdag. Om hon inte svarade, på grund av ett kundmöte, kunde han efteråt säga att det berodde på att hon haft sex med någon på toaletten (TR dom nr 2).

När hon fött deras gemensamma son pratade han om hur tjock och ful hon hade blivit och han störde sig på varenda del av hennes kropp (TR dom nr 1).

Bilden av hur målsäganden utsatts för en ond gärningsman och kvinnans underdånighet minskar således avståndet lite mellan målsäganden och ett idealt offerskap. Detta är kanske analysens viktigaste tema som verkligen visar hur utsatt kvinnan är. Här framställs hon som svag och maktlös och kanske kommer hon närmast att vara ett så kallat idealiskt offer ur detta perspektiv, samtidigt som hon ändå inte kommer speciellt nära i det stora hela. Att

målsäganden som sagt beskrivs som kontrollerad är en av analysens mest förekommande kategorier men det är även ett flertal gånger målsäganden beskrivs som den som själv har ett kontrollbehov och är svartsjuk och ibland även som våldsam. Nedan i citatet beskrivs målsäganden på ett tydligt vis vara våldsam.

Enligt honom använde hon vid ett tillfälle hans Facebook -konto för att markera honom som upptagen gentemot vissa tjejer som han hade kontakt med. Enligt honom ansåg hon att det var fel på alla hans vänner. Han ertappade också henne med att tjuvlyssna när han pratade med en kvinnlig granne. Han har berättat att han ville hjälpa henne och därför uppmanade henne att ta hjälp av en psykolog (TR dom nr 8).

Målsägande har utsatt tilltalad för våld, vilket delvis dokumenterats och polisanmälts...  
Målsägande har även hotat tilltalad med kniv (TR dom nr 5).

Underdånigheten hos målsäganden och hur målsäganden kontrolleras och isoleras av tilltalad är dock den övergripande dominerande bilden i materialet. Målsäganden beskrivs även som trovärdig i sin utsaga vilket även är en avgörande del för en fällande dom, däremot beskrivs hennes osäkerhet och inkonsekvens eller otydlighet som en naturlig följd av vad hon varit med om. Sammantaget målas bilden upp av ett mycket svagt och utsatt offer som utsatts för en ond gärningsman och dessa två kriterier av Christies teori kan uppfyllas och därmed forma ett mer idealiskt offerskap, samtidigt som det inte är tillräckligt för att målsäganden ska kunna klassas som ett idealiskt offer.



## 6. Slutdiskussion

Resultatet av min analys har lyft fram en bild och karaktär av målsäganden som underdånig och passiv med en benägenhet att inte vilja eller våga lämna sin förövare. Indikationer som psykisk ohälsa, osäkerhet och undergivenhet är alla försvagande på kvinnans karaktär.

Vidare visade min analys att kvinnan är rädd och kontrollerad, att hon bör eller förväntas förklara varför hon befinner sig i relationen. Att kvinnan själv beskrivs som tvetydig och undanhåller sanningen om våldet hon utsätts för, är också något som tillskrivs hennes karaktär i mitt material. Vissa centrala teman som berör kvinnans vilja och handling när det kommer till att avsluta relationen eller anmäla mannen har under arbetets gång fått mig att fundera. Dessa återkommande teman är högst intressanta då syftet med domen är att utreda brotten som begåtts. Egenskaper och omständigheter gällande målsäganden i ovan nämnda information har i min tolkning inte varit behjälpliga för att utreda domens huvudsakliga syfte, utan är information som tillkommer utöver detta. Det får mig att reflektera kring vilka skäl som ligger bakom denna tendens att återkomma till detta tema. Hur kan detta ifrågasättande av målsäganden påverka henne? Lever dessa kvinnor med en känsla att det ständigt behöver förklara varför de utsatts för våld? Skapar det ytterligare skuld och skam hos kvinnan som kan hindra henne från att tala ut och sträcka ut sin hand och be om hjälp?

Kvinnorna i min empiri är ur de flesta aspekter icke idealiska offer. De känner gärningsmannen, de är inte på en uppenbart oklanderlig plats och de har inget respektabelt uppdrag. Samtidigt är de skrämde offer som i förhållande till en ond gärningsman är svaga vilket överensstämmer med bilden av ett idealiskt offer. Att vara ett oerhört utsatt offer, vilket dessa målsäganden måste kunna anses vara då det utsätts för upprepat våld i hemmet som borde vara deras tryggaste plats, är inte något som gör deras offerskap mer legitimt. I min analys framkom snarare antydningar på att det faktiskt är precis tvärtom. Utsatthet och idealt offerskap verkar inte ha något speciellt att göra med varandra. Det är oerhört intressant att fundera vidare kring. Alla dessa verkliga offer utan legitimitet.

Målsäganden har i mitt arbete framställts som en icke handlingskraftig rollfigur samtidigt som hon har visat sig vara arbetande och försörjare i familjen. Men enligt Christie minskar kvinnans offerstatus i takt med att hennes materiella självständighet ökar. Detta för att

samhällets då lägger ansvaret på kvinnan själv att lämna mannen. Detta var verkligen en intressant och sorglig insikt att kvinnans frigörelse samtidigt banar väg för att ytterligare skuld och skam läggs på våldsutsatta kvinnor. Min analys har visat att kvinnan, såsom Christie belyser dilemmat, inte kan vara en självständig individ och samtidigt ett idealt offer. Vad säger det egentligen om jämställdhetens utveckling i dagens samhälle? Hur ser kunskapskapitalet gällande mäns våld mot kvinnor och den komplexa dynamiken i dessa kärleksrelationer egentligen ut? Hur kommer det sig att denna fråga, varför hon inte lämnar eller varför hon stannar kvar, att dyka upp så frekvent? Kanske kan man istället fråga *hur* lämnar hon och när hon lämnar vad kan hon *behöva för hjälp*? Vart ska hon ta vägen och hur kan hon skyddas? Dessa frågor borde kanske ställas framför frågan *varför hon inte lämnar*? Yrkesverksamma med erfarenheter inom området gör ju dessa riskbedömningar men jag tänker att det även borde vara en generell frågeställning hos allmänheten. Förhoppningsvis kan denna inställning komma att ändras.

Det hade varit intressant att göra en liknande studie över socialtjänsten och de olika förvaltningsenheterna. Hur ser det ut inom socialkontorets diskurs och den sociala sektorns diskurser? Hur ser socialtjänstens kultur ut i jämförelse med rättsväsendets. Förstås målsäganden på samma sätt? Intressant att forska vidare på hade även varit att undersöka gärningsmannens karaktär i förhållande till målsäganden samt undersöka närmare i relation till Christies teori och om det faktum att en så kallad ideal gärningsman kräver ett idealt offer. Kan det vara så då att en icke ideal gärningsman skapar ett icke idealt offer? Ett annat intressant perspektiv hade varit att undersöka hur det verkliga offret, det vill säga målsäganden, ser ut i jämförelse med denna karaktärsanalys? Hur upplever målsäganden själv rollen som tillskrivs henne? Ytterligare vidare forskning skulle kunna rikta in sig på att undersöka hur målsäganden beskrivs i domar över tid, för att se om det skett några förändringar.

## 7. Referenser

- Boréus, Kristina & Bergström, Göran (2013) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Stockholm: Studentlitteratur.
- Blom, Björn & Morén, Stefan & Nygren, Lennart (2006). *Kunskap i socialt arbete: om villkor, processer och användning*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Brottsförebyggande rådet (2015). *Brott i nära relationer – en nationell kartläggning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Chow Ken Q, Joel & Wallace, Robert H. (2020). *On Not Blaming and Victim Blaming*. Teorema vol. 39 Issue 3, s 95-128
- Christie, Nils (2001): ”Det idealiska brottsoffret” i: Åkerström, M. & Sahlin, I (2001), *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur.
- Helmerssons, Sara (2017). *Mellan systerskap och behandling*. Lund: Lunds Universitet
- Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (red.) (2012). *Etiska dilemman*. Malmö: Gleerups.
- Lang, Lesley (2017). *Secondary Victimization: Domestic Violence Survivors Navigating the Family Law System*. Violence Against Women. Vol 23(11) 1314-1335
- Lag (4 kap. 4 a §) om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning (1962:700)
- Lewis, J.A., Hamilton, J.C. & Elmore, J.D. *Describing the ideal victim: A linguistic analysis of victim descriptions*. *Current Psychology* (2019)
- Lundgren, Eva & Heimer, Gun & Westerstrand, Jenny & Kalliokoski, Anne-Marie (2001) *Slagen dam: Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige- en omfångsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- Mattsson, Tina (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete*. Malmö: Gleerups Utbildning AB

Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2013). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & kultur

Nationellt centrum för kvinnofrid (2020). *Dödligt våld i nära relationer*. Elektronisk källa: <http://nck.uu.se/kunskapåbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/dodligt-vald/>  
[2020-12-31]

Saez, Gemma, Ruiz, Manuel J., Delclós-López, Gabriel, Expósito, Francisca & Fernández-Artamendi, Sergio (2020). *The Effect of Prescription Drugs and Alcohol Consumption on Intimate Partner Violence Victim Blaming*. International Journal of Environment Research and Public Health, vol 17, Issue 4747

Socialtjänstlagen (2001:453)

Statens Offentliga Utredningar (2014:49) *Våld i nära relationer- en folkhälsofråga*. Justitiedepartementet.

Sveriges Kvinnolobby (2021). *Kvinnor i Sverige 2021. En granskning av hur Sverige lever upp till Kvinnokonventionen*. Elektronisk källa: <https://sverigeskvinnolobby.se/wp-content/uploads/2021/03/Kvinnor-i-Sverige-2021.pdf?fbclid=IwAR2oZliFHNshg4GbrhpL9dVITwPzegDRz9Nkb9dL4yb9UBBy0iEqhogpRRVQ>  
[2021-03-13]

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elektronisk källa: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

# Bilaga 1. Kodschema

1. Trovärdig 28 ggr 1b. Ej trovärdig 19 ggr
2. Hotad 49 ggr 2b. Hotat själv 1ggr 2c. Inte hotad 5 ggr
3. Slagen 94 ggr 3b. Har själv slagit 7 ggr Inte slagen/inte hårt slagen 3 ggr
4. Kontrollerad 61 ggr 4b Inte kontrollerad 5 ggr 4c Själv kontrollerande 8 ggr
5. Isolerad 13 ggr 5b. Inlåst/instängd 5ggr
6. Utsatt/kränkt/underdånig 114 ggr
7. Fysisk smärta/skada 81 ggr 7b Ingen fysisk smärta 2ggr
8. Rädd: 41 ggr 8b. Dödsångest 16 ggr 8c. Inte rädd 1ggr
9. Osäker/minns ej 31ggr 9b Inkonsekvent/motsägelsefull 11ggr
10. Berättar om kränkning 32 ggr 10b. Berättar inte 9 ggr 10c Kränker själv: 5 ggr
11. Ledsen 16 ggr 11b. Grät/gråtande 13 ggr
12. Protesterar/ gör motstånd 35 ggr
13. Målsägande och tilltalad bråkar 20 ggr
14. Höll masken utåt 29 ggr
15. Ingen insikt/trodde hon förtjänade bli slagen 4 ggr 15 b. Hade insikt men.. 4 ggr
16. Arbetar 8 ggr 16b. studerar 1ggr
17. Står för försörjningen 7 ggr 17 b. Ekonomiskt beroende 1ggr
18. Dålig ekonomi 4 ggr 18b. Skuldsatt 2ggr 18c. Tog lån åt tilltalad 4ggr
19. Ringde polis/ambulans 9 ggr 19b. Bad andra om hjälp 17ggr
20. Sökte sjukvård 7 ggr 20b. sökte ej sjukvård 3 ggr
21. Hade ett stormigt förhållande 4 ggr 21b. Hade konfliktfylld relation 2 ggr
22. Stödjande socialt nätverk 12 ggr föräldrar 11 ggr Vän 21ggr övriga 14 ggr
23. Boende, egen lägenhet 5 ggr, äger bostaden 1 ggr, gemensam lägenhet 5 ggr  
Skyddat boende 3 ggr, socialt boende 1 ggr inneboende 3 ggr

24. Psykisk ohälsa/dåligt mående 19 ggr 24b, Går i terapi 6ggr
25. Hoppades det skulle bli bättre 12 ggr
26. Försvarar relationen 8 ggr
27. I början var det bra 7 ggr
28. Förälskad 3 ggr 28b. Hon älskade honom 5 ggr
29. Stöttar tilltalad/omhändertagande 12 ggr
30. Valde att stanna i förhållandet 7 ggr 30b. Gick tillbaka till honom 8 ggr.
31. Ville inte lämna honom 6 ggr 31b. Ville lämna 3 ggr
32. Flydde 3ggr 32b. Försökte fly 3ggr 32c. Lämnade 5 ggr
33. Missbrukar 5 ggr
34. Dokumenterar sina skador 14 ggr
35. Smsar sina vänner 10 ggr
36. Fysiskt sjuk 5 ggr
37. Har kontakt med socialtjänsten 5 ggr
38. Är mamma, dotter/son 22 ggr
39. Ville inte anmäla 14 ggr

Ytterligare punkter beskriver vad hon gör, vad hon är och hur hon känner sig och är information som jag inte kategoriserade in i specifika teman, man kan säga att de är resterande information som blivit över men som ändå kan vara intressant i min analys.

**Målsägande kände sig:** Orolig, gråtfärdig, chockad, tvivlande, frustrerad, dum, uppriven, isolerad, värdelös, frusen, skakig, arg, förkrossad, panikslagen, förvirrad, sårad, skamsen, besviken, illamående, stressad, nedstämd, livrädd, förtvivlad och inre stressad

**Målsägande är:** Samlad, återhållsam, trovärdig, omhändertagande, gravid, mamma, tyst, tystlåten, "en förebild", gift, muslim, religiöst troende, skild,

**Saker målsägande gör:** Lagar mat, går på café, umgås med vänner, sminkar sig, kör bil, sover över hos mamma, pappa samt väninna, går på bio med en annan man, träffar en ny partner, har barnkalas, hämtar sina barn på dagis, skjutsar sina barn på fotbollsträningar, använder sig av sociala medier såsom Instagram.

**Målsägande har på sig:** klänning, kjol, smink och trosor.